

VERRUIJ HET GRIJS IN JE TUIN VOOR GROEN EN BLAUW

Het klimaat verandert. Meer en meer wisselen lange droge periodes af met periodes van korte en hevige regenval. Tegelijk brengen onze dichtbevolkte en verstedelijkte gebieden alsmear meer verhardingen mee. Waardoor het regenwater moeilijk de grond indringt. Met zowel verdroging als wateroverlast als gekende gevolgen. Dus moeten we met z'n allen ontharden. Ook in onze tuinen. Gebruik verhardingen alleen op plaatsen waar ze nodig zijn om voeten proper te houden of om met de wagen over te rijden of te parkeren. En vervang ze door groen. Want groene, zachte bodems en de juiste bomen, struiken en planten op de juiste plaatsen houden niet alleen het regenwater vast, maar zorgen ook voor meer comfort voor vogels, vlinders, bijen ... en jezelf. Of kies voor blauw en ga bijvoorbeeld voor een wadi en/of natuurlijke poel in je tuin.

LEVE DE TUIN. VOLOP GENIETEN VAN JOUW STUKJE GROEN

Ben jij één van de 86% Vlaams-Brabanders met een tuin? En is dat voor jou ook de plek bij uitstek om in te genieten? Of dwarsbomen vervelende tuinproblemen weleens dat plezier? Jammer als dat zo is, want jouw tuin is kostbaarder dan je denkt. Bekijk hem eens vanuit de lucht en zie hoe jouw tuin en de tuin van jouw burens en die van de burens van jouw burens samen één groot groen lint vormen.

Wist je dat 8 tot 9% van Vlaanderen tuin is? Laat ons daar één groot groen paradijs van maken. Met kansen voor dieren, planten en het klimaat. Om nog meer te genieten.

Je hoeft er niet eens heel gek voor te doen. Alle beetjes helpen. En wij helpen jou.

HOE?

Surf naar www.vlaamsbrabant.be/levedetuin

MEER INFO

www.vlaamsbrabant.be/levedetuin
levedetuin@vlaamsbrabant.be

V.U.: Provincie Vlaams-Brabant, Provincieplein 1, 3010 Leuven.

Verhard alleen waar het nodig is

De meest doorlaatbare verharding is géén verharding. Kies daarom, waar het kan, altijd voor planten. Is verharderen toch nodig? Kies dan voor zoveel mogelijk waterdoorlatende verhardingen.

Een overzicht:

TYPE	INFILTRATIE	LEVENSDUUR	HERSTELBAAR	KOSTPRIJS
Asfalt	Geen	Zeer goed	Goed	Hoog
Beton	Geen	Goed	Moeilijk	Hoog
Tegels met cementvoeg	Geen	Afhankelijk van de tegel	Redelijk	Hoog
Betonklinker	Bijna niets	Gemiddeld	Moeilijk	Middelmatig
Kleiklinker op zandbed	Bijna niets	Zeer goed	Makkelijk	Middelmatig
Klinker met open voeg op puinfundering	Redelijk	Gemiddeld	Moeilijk	Middelmatig
Kassei met porfiergruis	Matig	Zeer goed	Makkelijk	Hoog
Kassei met grasvoeg	Redelijk	Gemiddeld	Makkelijk	Hoog
Grind in raster	Matig	Beperkt	Zeer moeilijk	Middelmatig
Grind op fundering of doek	Matig	Beperkt	Makkelijk	Laag
Grasdalen op puin	Redelijk	Gemiddeld	Redelijk	Middelmatig
Gefundeerd gras	Behoorlijk	Beperkt	Matig	Laag
Gazon	Redelijk	Kort	Makkelijk	Laag
Bepanting	Zeer goed	Zeer goed	Makkelijk	Zeer laag

Beperk grindvlakken en gazons

Wist je dat je gazon maar 30% van het hemelwater doorlaat? De rest van het water stroomt naar de zijanten, de straat, het terras. Gazon is dus niet zo doorlaatbaar als de meeste mensen denken. Voor grind, kiezel en de meeste bodemdoeken is dat zelfs nog minder. Door het gebrek aan bodemleven onder deze zogezegd waterdoorlatende verhardingen, krijg je nooit de kruimelstructuur in je bodem, die nodig is voor een goede infiltratie. Bovendien zijn ze de perfecte kiemplaats voor ongewenste kruidgroei. Kies daarom voor een combinatie van bijvoorbeeld een groenblijvende lage bodembedekker en een solitaire struik. Dat is beter voor de bodem en het grondwater.

Zorg voor een goede fundering als je kiest voor een waterdoorlatende verharding

Wil je dat je waterdoorlatende verharding effectief en voor een lange tijd het hemelwater laat infiltreren? Dan moet ook de fundering waterdoorlatend zijn.

- Gebruik geen gestabiliseerd zand (= een mengsel van cement en zand) als funderingslaag
- Gebruik wel gebroken betonpuin in een grootte (kaliber) van 2-30 mm of 2-40 mm. Verdicht het puin met een pletwals of trilplaat.
- Bovenop deze funderingslaag komt de egaliseringslaag:
 - Voor klinkers met een open voeg: leg een egaliseringslaag (dikte: 4 cm) van split (= fijne steenslag) in een grootte van 2-4 mm, waarop je rechtstreeks de klinkers plaatst.
 - Voor grasdallen (beton of kunststof): leg een egaliseringslaag (dikte: 4 cm) van aangepast grasdalen-substraat. Leg daarna de grasdallen en vul ze met hetzelfde grasdalen-substraat.

Koester de alpenwatersalamander

Water in de tuin zorgt voor extra leven. Met een natuurlijke poel of vijver zorg je voor het ideale leefgebied voor amfibieën. Zoals bijvoorbeeld de *alpenwatersalamander*. Dit prachtige diertje met zijn helder oranje buik heeft naast water voor de voortplanting ook behoefte aan een schuilplaats

aan land. Je kan de alpenwatersalamander een handje helpen door in je tuin een plek met wat gestapelde stenen en/of boomstronken te voorzien.

(Ken jij de koesterburen al? Lees er alles over op www.vlaamsbrabant.be/koesterburen)

© Michiel Schaap - Buiten-Beeld

KOESTER HET REGENWATER IN JE TUIN

VLAAMS-BRABANT

© Anne Callens

WATERDOORLAAT-BAARHEID BEGINT MET EEN GEZONDE BODEM

Zag je al eens een bos met wateroverlast?

Waarschijnlijk niet, want de combinatie van verschillende worteldieptes en een actieve mulchlaag zorgen er voor een gezond bodemleven, zodat het hemelwater er overal goed kan infiltreren. Dit kan je ook nabootsen in je eigen tuin: met een gelaagde opbouw van planten en door je bodem bedekt te houden, zorg je ook daar voor een goede hemelwaterinfiltratie (= een langzame opname van het regenwater door de grond).

Hoe?

- Bouw je planten in verschillende lagen op: mos-, kruid-, struik- en boomlaag. Het geeft je tuinbodem een goede kruimelstructuur en een actief bodemleven, de basis voor een gezonde tuin.

Lees ook onze tuinfolder: 'Draag zorg voor je tuinbodem'.

- Laat gevallen bladeren tussen struiken en bomen liggen. Bij de opkuis van de vaste plantenborders, verklein en verspreid je het verdorde materiaal tussen de planten. Deze mulchlaag geeft de grond een kruimelstructuur, die zorgt voor een goede waterdoorlaatbaarheid. En die heeft ook bij droog weer haar nut. De bodem haalt dan water uit de diepere lagen. Vergelijk het met de zuigkracht bij een fijn rietje (= capillaire werking).

- Bedek de bodem met lage planten, die ervoor zorgen dat hemelwater traag in de grond dringt bij nat weer en verdamping beperken bij droog weer. Vermijd het gebruik van grind, dikke schorslagen of gronddoek als bedekking, want hieronder is geen actief bodemleven aanwezig.

Voorbeelden van goede combinaties in gelaagdheid in beplanting

Combineer minstens twee lagen. Hoe meer verscheidenheid in lagen, hoe groter de drainerende en capillaire werking.

BOOMLAAG

- Bomen cat. 1A - hoogte > 20 m.
 - Bomen cat. 1B - hoogte tussen 12 en 20 m
 - Bomen cat. 2 - hoogte tussen 6 en 12 m
 - Bomen cat.3 - hoogte < 6 m
 - Klimplanten: hoe hoger de klimplant kan worden, hoe dieper hij meestal wortelt

STRUIKLAAG

- Solitaire struiken zoals hazelaar, krentenboom, sommige magnolia's, seringen
 - Struiken met een hoogte > 250 cm
 - Struiken met een hoogte tussen 120 en 250 cm
 - Struiken met een hoogte tussen 50 en 120 cm

KRUIDLAAG

- Vaste plantenborder met een hoogte tussen 20 en 150 cm
- Bodembedekkende vaste planten met een hoogte tussen 15 en 30 cm
- Gazonhoogte ca. 5 cm
- Bloemenweide - hoogte variabel doorheen het jaar tussen 15 en 60 cm
- Bloemenakker - hoogte variabel doorheen het jaar tussen 5 en 60 cm

Zet de juiste plant op de juiste plaats

Op droge bodems en in de volle zon zet je beter geen plantensoorten die last hebben van droogtestress.

Hoe herken je ze? Over het algemeen hebben planten die moeilijk tegen de droogte kunnen een groot, licht blad of eerder smalle, lijnvormige bladeren. Van nature groeien ze in koele bossen of bosranden, oevers en laag gelegen vochtige bodems.

Planten die wel goed tegen de droogte kunnen, hebben vaak dikke, viltige bladeren of grijsachtig klein blad. Voorbeelden zijn *hemelsleutel*, *lavendel*, *zonneroosjes*, *rozemarijn*, *salie*, *nepeta*, *ijzerhard*, *zonnehoe* ...

Vind je het moeilijk om de juiste plant te kiezen?

Zoek in de online plantenzoeker van VELT:

Beweegt.velt.be/plantenzoeker naar planten die aangepast zijn aan droge standplaatsen. Of vraag **raad aan jouw professionele plantenkweker** natuurlijk.

Met de juiste plant op de juiste plaats, moet je na het eerste groeiseizoen zelden of nooit meer water geven in je siertuin.

Wapen je gazon tegen verdroging

- Leg je een gazon aan? Doe dat, als het kan, in een lichte **komvorm**. Bij overvloedige regenval blijft het regenwater in een kleine plas staan: een ideale buffer. Zorg wel voor een gezonde tuinbodem, zodat het water in de kom goed kan infiltreren.

- Pas gezaaid gazon **sproei je best niet**.

Laat de wortels zelf het vocht in de diepere lagen zoeken. Hierdoor wortelen ze dieper zodat het gras nadien beter tegen de droogte kan. Gazon zaaien doe je best van maart tot begin april of in september.

- Maai je gazon bij voorkeur met een **mulchmaaier** zodat het bodemleven actief blijft.

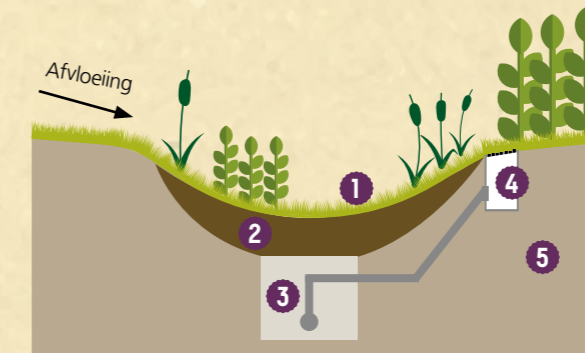
- **Plant een boom in of aan de rand** van je gazon, dat zorgt voor een betere infiltratie van regenwater.

Leg een wadi en grachtjes aan

Een eenvoudige manier om, zelfs in de kleinste tuin, water tijdelijk vast te houden en te laten infiltreren is de aanleg van een wadi, eventueel in combinatie met grachtjes. Deze grachtjes nemen weinig plaats in je tuin, een breedte van 40 cm en een diepte van 20 cm is al genoeg. Je legt ze gewoon tussen je planten of aan de rand van je gazon aan. Een wadi is geen natuurlijke poel of vijver.

Dit zijn de verschillen:

WADI + GRACHTJES	NATUURLIJKE POEL OF VIJVER (= RETENTIEBEKKEN)
Natuurlijke vorm	Natuurlijke of strakke vorm (altijd zonder kunstmatige bodemafdekking)
Het water moet binnen 24 uur kunnen infiltreren	Het water heeft meerdere dagen de tijd om te infiltreren
Ondergrond moet goed waterdoorlatend zijn, zoals bijvoorbeeld een zandige laag. Voorzie best ook een grindlaag voor maximale infiltratie	Ondergrond mag minder doorlatend zijn, geen grindlaag nodig
Uitzicht = gewoon gazon, extensief grasland of beplant met planten die van een nat/droog situatie houden (voorbeelden: <i>gele lis</i> , <i>moeras-vergeet-mij-nietje</i> , <i>kattenstaart</i> , <i>moerasspirea</i>)	Uitzicht = gazon of klassieke beplanting is niet mogelijk Gebruik planten die van nature bij een poel voorkomen (voorbeelden: <i>dotterbloem</i> , <i>zwanenbloem</i> , <i>pijlkruid</i> , <i>beekpunge</i>)

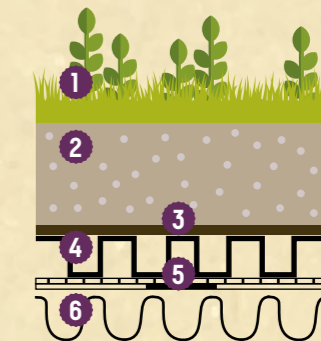
- Vegetatie = gras of aangepaste beplanting
- Teelaarde, eventueel aangevuld met compost, die het water goed doorlaat en waarin planten goed kunnen groeien
- Grindlaag of infiltratiekoffer, met geotextiel errond en gevuld met grind, lavasteen of gebakken kleikorrels: geeft het opgevangen water langzaam af aan de bodem
- Overloop en infiltratie- of drainagebuis: voert het overtollig regenwater af naar een poel, vijver, beek in de buurt ... (Is er geen open water in de buurt, dan moet je deze overloop aansluiten op de riolering.) (Deze situatie doet zich zelden of nooit voor.)
- Ondergrond: goed doorlatende zandgrond is beter geschikt dan leem- of kleigrond

Nog vragen over de aanleg van een wadi? Bekijk het animatiefilmpje op www.vlaamsbrabant.be/wadi

Leg een groendak met waterbufferlaag aan

Ook een groendak buffert het regenwater. Daarnaast zorgt het voor schone lucht en verkoeling in de zomer, isoleert het je huis en is het goed voor de biodiversiteit. Een groendak is dus een must voor wie klimaatbestendig (ver)bouwt.

Leg je een groendak aan? Combineer het met een waterbufferlaag. Hierdoor houdt je groendak het regenwater beter vast, zodat minder water naar de rioleringen gaat. En kan het ook beter tegen een periode van droogte. Deze waterbuffer- of drainagelaag bestaat uit gerecycleerde kunststofplaten of platen van minerale gesteenten (bv. rotswol).

- Vegetatielaag
- Substraatlaag
- Filter
- Drainage en waterbuffer
- Beschermende en vochthoudende laag
- Dakconstructie met waterkerende laag